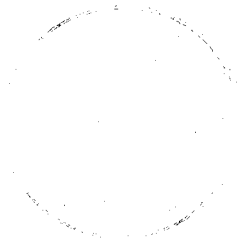

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าครูเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในขบวนการจัดการศึกษา ถ้าครูมีคุณภาพในการจัดการสอนดี คุณภาพของการศึกษาก็จะดีไปด้วย ดังที่ ทวีโกศ เกษมศรี^๑ กล่าวไว้ในคำนำหนังสือลักษณะครูที่สังคมต้องการของฝ่ายโครงการวิทยาลัยครู บ้านสมเด็จเจ้าพระยาว่า " ครูเป็นตัวจักรสำคัญที่จะเกื้อหนุนให้การศึกษาบรรลุตาม เป้าหมาย ถ้าครูบกพร่องไปแล้ว แมว่าองค์ประกอบอื่น ๆ จะดีสักเพียงใดก็ตาม การจัดการศึกษาก็ล้มเหลวอย่างแน่นอน " ซึ่งความเห็นนี้สอดคล้องกับ บัญญัติ กุศลสถาพร^๒ ซึ่งกล่าวว่า " ครูเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในระบบการศึกษา แมว่าเราจะพยายามลงทุน ในด้านการศึกษาอาคารเรียน การจัดการศึกษาก็จะไม่ได้ผลเท่าที่ควร ถ้าหากการ เตรียมบุคคลที่จะมาทำหน้าที่ครูและการใช้ครูเป็นไปอย่างขาดประสิทธิภาพ "

^๑ ม.ร.ว. ทวีโกศ เกษมศรี, " คำนำ " ลักษณะของครูที่สังคมต้องการ ฝ่ายโครงการวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (กรุงเทพมหานคร : สามมิตร, ๒๕๑๘), หน้า ๑.

^๒ บัญญัติ กุศลสถาพร, " ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา, " ประมวลบทความกองวางแผนการศึกษาอันคืบ ๔, กองวางแผนการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, หน้า ๒๔๔.

สถาบันการฝึกหัดครูทั้งระดับวิทยาลัยครูและมหาวิทยาลัยเป็นผู้รับผิดชอบใน
การผลิตครู โดยตั้งเป้าหมายในการผลิตให้มีปริมาณพลกับความต้องการและมีคุณภาพดี แต่
เมื่อพิจารณาจากสภาพการณ์ในปัจจุบันแล้วปรากฏว่ามีปัญหาเกี่ยวกับครูหลายอย่าง กล่าว
คือมีปัญหาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

ปัญหาทางด้านปริมาณก็คือ โรงเรียนต่าง ๆ ยังขาดครู จากการสำรวจสภาพ
การประถมศึกษาของสภาการศึกษาแห่งชาติพบว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓^๓ โรงเรียนประถม
ศึกษาขาดครูถึง ๑๕,๕๖๕ คน ซึ่งหมายความว่าจำนวนห้องเรียน ๑๘๒,๘๗๒ ห้อง โรงเรียน-
เรียนประถมศึกษาขนาดชนบทมีครูเพียง ๑๒๓,๓๐๗ คน นอกจากนี้ในจำนวนครู ๑๗๒,๖๐๖ คน
ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ มีครูที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) ถึง
๘๓,๒๑๖ คน^๔ ครูดังกล่าวจึงมีคุณวุฒิที่ยังไม่พอใจ ซึ่งย่อมมีผลต่อคุณภาพของการสอน
เป็นอย่างมาก

กรมการฝึกหัดครูได้ตระหนักถึงเรื่องนี้ และเพื่อให้สอดคล้องกับอัตราการเพิ่ม
ของพลเมืองจึงได้เร่งผลิตครูเป็นการใหญ่ โดยจัดให้มีทั้งภาคปกติและภาคค่ำ และเปิด
โอกาสให้ครูได้เพิ่มคุณวุฒิโดยการสอบวิชาชุดต่าง ๆ ซึ่งมีถึง ๓๘ วิธี^๕ ที่จะได้วุฒิตั้งกล่าว
โดยจัดสอนตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) จนถึงระดับปริญญาตรี
โดยตั้งเป้าหมายไว้ว่าต้องผลิตครูให้ได้ประมาณปีละ ๓๐,๐๐๐ คน^๖ จึงจะสอดคล้องกับ
ความต้องการดังกล่าว เมื่อผลิตได้จำนวนมาก ๆ ก็ทำให้เกิดปัญหาหลายอย่างตามมาทั้ง
ในด้านปริมาณและคุณภาพ

^๓,^๔ สภาการศึกษาแห่งชาติ, สภาพปัจจุบันของการประถมศึกษา (กรุงเทพฯ :
สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๑๓), หน้า ๗ - ๘.

^๕ United States Overseas Mission, Teacher Education in Thailand; Problems and Prospects, (Greely, Colorado; University of Northern Colorado, 1971) pp. 21

^๖ บุญถิ่น อัครถาวร และ รัตนา ตันบุญเต็ก, การเตรียมครู (พระนครศรี
อยุธยา, ๒๕๑๓), หน้า ๒๑.

ในค่านปริมาณนั้นมีปัญหาทั้งครูสอนและครูชาคในขณะเดียวกัน ครูสอนเพราะสำเร็จการศึกษาแล้วไม่ม้งานทำ จะเห็นได้จากการรับสมัครครูในแต่ละจังหวัดจำนวนที่สมัครมากกว่าจำนวนที่ต้องการไม่ต่ำกว่า ๑๐ เท่า ที่ว่าครูชาคนั้นก็เพราะมีอัตรารับไม่พอกับความต้องการของโรงเรียนนั่นเอง

ในค่านคุณภาพนั้นปรากฏว่าได้รับการร้องเรียนจากผู้บริหารการศึกษาอยู่บ่อยครั้ง ว่าครูใหม่ ๆ จำนวนไม่น้อยไม่ค่อยมีลักษณะของความเป็นครู มีความรับผิดชอบต่ำ การสอนก็เป็นไปในรูปของการบรรยายเป็นหลัก แมว่าจะสอนในระดับประถมศึกษา ปรับตัวเข้ากับสถานะการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไม่ค่อยได้ หรือถูกครูเก่ากลั่นแกล้งอย่างงายกายเป็นต้น

ปัญหาการผลิตครูถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักในค่านคุณภาพและโดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรมการฝึกหัดครูได้รับการวิพากษ์วิจารณ์มากที่สุด ว่ามุ่งปริมาณโดยไม่คำนึงถึงคุณภาพ นอกจากนี้ยังมีผู้กล่าวว่าการมุ่งผลิตครูในระดับต่ำกว่าปริญญาจะทำให้การยกฐานะครูให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพ (Profession) นั้นยิ่งห่างไกลออกไป ปัญหาในค่านคุณภาพของครูที่สถาบันฝึกหัดครูผลิตออกมามีผลสืบเนื่องมาจากปัญหาต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการผลิตครูอาจแยกกล่าวได้เป็น ๒ ทางคือ

๑. ปัญหาภายนอก ในการผลิตครูปัญหาที่ทำให้การผลิตครูมีคุณภาพไม่ดีพอมีผลสืบเนื่องมาจากปัญหาที่สำคัญ ๆ ดังนี้

๑.๑. การขาดแคลนครู เนื่องจากประเทศไทยกำลังขาดแคลนครูทุกระดับทั้งในค่านปริมาณและคุณภาพ ยิ่งในท้องถิ่นที่ห่างไกลแล้ว การขาดแคลนครูยิ่งมีมากขึ้น ในระดับประถมศึกษา การขาดแคลนครูยิ่งมีมาก กระทรวงศึกษาธิการต้องการผลิตครูเพิ่มขึ้นปีละ ๓๐,๐๐๐ คน^๗ เพื่อที่จะขยายรับนักเรียนที่เพิ่มขึ้น เพื่อที่จะทดแทนครูที่ตายและลาออกหรือครบเกษียณ และเพื่อช่วยครูที่ทำงานเกินกำลังอยู่ในขณะนี้ จำนวนครูที่ต้องการเพิ่มขึ้นเป็น

^๗ เรื่องเดิม, หน้า ๒๑.

ความต้องการในด้านปริมาณที่จะให้พอเพียงกับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ปรากฏว่าขณะนี้ครูที่สอนอยู่ทั่วประเทศยังไม่มีวุฒิทางครูหรือมีวุฒิค่าอีกมาก จากรายงานของ USOM กล่าววา ประมาณ ๔๔.๔๕% ของครูทั้งหมดมีวุฒิค่ากว่า ป.กศ. สำหรับครูที่สอนในโรงเรียนราษฎร์นั้น ๕๔% ของครูทั้งหมดไม่มีคุณวุฒิทางครู จึงเป็นมูลเหตุให้กระทรวงศึกษาธิการเร่งผลิตครูวุฒิ ป.กศ. และ ป.กศ.สูง ปรากฏวาในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ มีผู้ได้รับประกาศนียบัตร ๒๖,๓๓๗ คน ในจำนวนนี้มี ๑๐,๑๕๘ คน หรือประมาณ ๓๘.๖๑% เป็นผู้สอนหนังสืออยู่แล้ว และ ๒๐% มีใจออกไปเป็นครูทันที จึงมีครูใหม่ที่จะทำการสอนเพียง ๑๒,๘๐๐ คน แต่กระทรวงศึกษาธิการต้องการครูเพิ่มปีละ ๓๐,๐๐๐ คน จำนวนครูที่ผลิตจึงห่างไกลจากปริมาณที่ต้องการมาก การขาดแคลนครูเป็นจำนวนมากนี้เป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้กรมการฝึกหัดครูและหน่วยงานอื่นต้องหาทางเร่งระดมผลิตครู และมีผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพของการผลิตครู และทำให้มีหลักสูตรประกาศนียบัตรครู ๑ ปี ๒ ปี และสอบชุดทั้ง เข้ารับการอบรมและสมัครสอบมากมาย นับว่าเป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้คุณภาพของการผลิตครูต้องหย่อนไป

๑.๒ นักเรียนฝึกหัดครู นักเรียนที่สมัครเรียนฝึกหัดครูเป็นจำนวนไม่น้อยที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี หรือเป็นผู้ที่มีความสามารถทางด้านสติปัญญาปานกลาง หรือด้อยกว่า เมื่อเทียบกับนักเรียนที่เรียนทางสามัญศึกษาซึ่งมุ่งเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัย หรือ สถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ตามลายตาของคนทั่วไป ซึ่งจะเห็นได้จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวันพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๒ ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร วันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๓ ว่า

USOM , สรุปรายงานการวิจัยเรื่อง Education in Thailand

"ข้าพเจ้าไต่ถามเสียงกล่าววิจารณ์ถึงครุบอย ๆ
 ว่าปัจจุบันนี้สถาบันฝ่ายครูเสื่อมลงไป คำกล่าวนั้น
 อาจควยว่าเป็นเพราะผู้ที่เขามาเล่าเรียนทางครู
 ส่วนมากที่เคียวเป็นผู้ที่คอยควยกำลังปัญญาและกำลัง
 อื่น ๆ ไม่สามารถหรือมีโอกาสที่จะเรียนทางอื่นใด
 แล้ว เมืองของเราจึงมีแต่ครูที่มีคุณภาพไม่ถึงขนาด
 ทั้งคานความรู้ ทางคานการทำงาน และทางคาน
 ความประพฤติ ทำให้การศึกษาของเด็กเลวลงทุกที
 ขอวิจารณ์นี้จะเป็นจริงหรือไม่ใช่เรื่องสำคัญที่ท่าน
 หรือผู้ใดจะตองโต้แย้ง สิ่งสำคัญอยู่ที่ว่าผู้เป็นครูและ
 ผู้บริหารการศึกษาทุกฝ่ายทุกคนจะตองพิสูจน์ให้เห็น
 ว่าสถาบันครูมิได้เป็นเช่นนั้น ท่านจะตองทำให้เข้ม
 แข็ง ตองมั่นคงในอุดมคติ ตองรวบรวมกำลังกาย
 กำลังความคิด และสติปัญญาต่อสู้ฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ
 ควยความกล้าหาญ อดทนและสุจริต ปฏิบัติตนให้ดีที่
 สุดให้สมเป็นครูที่แท้และที่สามารถ เพื่อสร้างคุณค่า
 ในตัวท่าน เพื่อเชิดชูจรรยาของสถาบันอันมีเกียรติของ
 ท่าน และเพื่อช่วยให้ศิษย์ของท่านซึ่งเติบโตขึ้นมา
 เป็นเจ้าของประเทศได้เป็นผู้ที่มีความรู้ดี มีความ
 ประพฤติดี สามารถที่จะปกครองบริหารบ้านเมืองให้
 เจริญมั่นคงสืบต่อไป..."

๑.๓ อาชีพครูขาดความดึงดูด ลักษณะงานของการประกอบอาชีพครู
 จะเห็นว่าเป็นงานหนักโดยพฤตินัย แล้วไม่ได้รับการยกย่องเท่าที่ควร งานครูจึงเป็นงาน
 เสียดสละ ตองอาศัยความยึดมั่นและอดทนทางใจ เพื่อการเป็นครู ผู้เป็นครูจะตำรงความ

เป็นครูอยู่ได้ก็โดยต้องมีอุทิศตนของตนเอง ดังที่สุรินทร์ สรสิริ^๘ กล่าวว่าครูได้ชื่อว่า
เป็น

นรัคคะ ครูเป็นยอดคนควรแก่การบูชา
ปฺรชนีเย ครูเป็นบุคคที่ควรแก่การเคารพ
มนุสฺสเทโว ครูเป็นมนุษย์เทวดา **กลาเทโว** เป็นมนุษย์ที่มีจิตใจสูง
คล้ายเทวดา
อาจารย์เย ครูเป็นผู้ประเสริฐทางมรรยาท
ครูภูฐานีเย ครูเป็นบุคคลที่ตั้งอยู่แห่งความเคารพ

๒. ปัญหาภายใน หมายถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากโครงการ หลักสูตร การดำเนินการ
การ และอื่น ๆ เกี่ยวกับการผลิตครู ปัญหาเหล่านี้มีอยู่หลายประการ และกล่าวได้ดังนี้

๒.๑ ความซ้ำซ้อนของการจัดการฝึกหัดครู การจัดการฝึกหัดครูเท่าที่
เป็นอยู่ในปัจจุบัน มีหน่วยงานมากมายรับผิดชอบดำเนินการ หน่วยงานเหล่านี้สังกัดอยู่ใน
กรมการฝึกหัดครู กรมพลศึกษา กรมอาชีวศึกษา กรมศิลปากร และอื่น ๆ การมีหน่วย
งานรับผิดชอบในการจัดฝึกหัดครูมากก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานและการ
ดำเนินงานไม่ประสานกัน

๒.๒ โครงการและหลักสูตรการฝึกหัดครู ในปัจจุบันหลักสูตรที่จะได้รับ
ประกาศนียบัตรเกี่ยวกับการฝึกหัดครูพลที่จะจำแนกได้ ๒ ประเภทคือ^{๑๐} หลักสูตรพิเศษ
หรือแบบส่งเสริมวิทยฐานะครู และหลักสูตรแบบสามัญ

^๘ สุรินทร์ สรสิริ, " งานครูเป็นอาชีพชั้นสูง, " การประชุมทางวิชาการ เรื่อง
ครูกับเสถียรภาพของประเทศ, (อัครสำเนาะ) หน้า ๒๗ - ๒๘.

^{๑๐} นิสิตปริญญาโท, สาขาวิชานิติศาสตร์ศึกษา และพัฒนาหลักสูตรปีการศึกษา
๒๕๑๘ รายงานการสัมมนาวิชาสัมมนาการนิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร, บัณฑิต-
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘. หน้า ๖๐.

อย่างไรก็ตามเกี่ยวกับโครงการและหลักสูตรการฝึกหัดครูนั้น ในปัจจุบันยังมีปัญหา
อยู่หลายประการ

จากรายงานการวิจัยของ กอร์ดอน เจ กิตันและ เอ ทันตาวี^{๑๑} เกี่ยวกับ
หลักสูตรฝึกหัดครูไทยปรากฏว่า

๑. เนื้อหาไม่สอดคล้องกับความมุ่งหมายที่ตั้งไว้
๒. บรรจุเนื้อหาวิชาในหลักสูตรมากเกินไป
๓. เนื้อหาวิชาในหลายวิชาซ้ำซ้อนกัน
๔. หลายวิชาไม่ค่อยมีเนื้อหาสาระ และวิชาเหล่านั้นไม่ค่อยมีความสัมพันธ์กัน
๕. นักศึกษาไม่ได้เรียนวิชาเอกที่ละเอียดลึกซึ้ง
๖. เนื้อหาวิชาการศึกษารวมมากเป็นเรื่องราวของต่างประเทศ ไม่ได้ขึ้น

อยู่กับสภาพความเป็นจริง หรือสภาพการณ์ของไทยโดยตรง

๗. วิชาที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวิธีสอนมักเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป และเป็นนามธรรม

มาก

๘. ผลผลิตที่ได้รับไม่สอดคล้องกับวิชาชีพหรือมาตรฐานที่ตั้งไว้

นอกจากปัญหาเรื่องหลักสูตรฝึกหัดครูไทยดังกล่าวแล้ว จากรายงานของ
USOM^{๑๒} ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการฝึกหัดครูของไทยและพบว่ายังมีปัญหาหลายประการคือ

^{๑๑} Gordon J. Guiton and A. Tantawi, Thailand Teacher Education, (Paris : UNESCO Head Quarter 1970) pp. 80.

^{๑๒} United States Overseas Mission, Teacher Education in Thailand Problems and Prospects, (Greeley Colorado: University of Northern Colorado, 1971)pp. 23.

๑. อาจารย์ที่สอนในสถาบันฝึกหัดครูจำนวนไม่น้อยมีประสบการณ์และการศึกษาอบรมยังไม่เพียงพอ

๒. ความต้องการที่จะศึกษาในภาคค่ำมีมาก ทำให้อาจารย์ที่สอนต้องทำงานหนักเพิ่มขึ้น

๓. วิทยาลัยครูต่าง ๆ ยังมีวัสดุอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ยังไม่ค้ำพอ

๔. โปรแกรมการเรียนในหลักสูตร ไม่เอื้อที่จะให้นักศึกษาออกไปปฏิบัติหน้าที่ ควบความชำนาญได้

๕. โปรแกรมทางการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับปัญหาทางการศึกษาตามสภาพที่เป็นจริง

๖. อาจารย์และงบประมาณไม่พอที่จะรักษาคุณภาพของการสอนให้สูงขึ้นได้ เช่น ขาดอาจารย์นิเทศก์การฝึกสอนที่มีประสิทธิภาพในการเรียนการสอนระดับการศึกษา นั้น ๆ เป็นต้น

๗. อาจารย์มักใช้วิธีการบรรยายและความจำเป็นหลัก

๘. มุ่งผลิตในค่านปริมาณมากเกินไป โดยไม่ปรับปรุงมาตรฐานของคุณภาพนัก

๙. มีความกำกวมและความไม่เหมาะสมระหว่างความมุ่งหมายในการผลิต

กับเนื้อหาวิชาและการสอน

๑๐. มีความซ้ำซ้อนในเรื่องอาจารย์ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ อันเนื่องมาจากการไม่ประสานงานกัน และการแข่งขันซึ่งกันและกันระหว่างสถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ

เมื่อประมวลปัญหาต่าง ๆ ในการผลิตครูดังกล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า ปัญหาในการผลิตครูนั้น เป็นปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อนและมืองค้ประกอบหลายคานค้กล่าว อย่างไรก็ตาม ครูก็เหมือนกับค้ประกอบอาชีพอื่น ๆ ค้ค้ค้ประกอบอาชีพใดก็ตามมีการศึกษาซึ่งอาจจะแบ่งออกเป็น ๒ ภาค ค้ค้ ภาคแรกเป็นการศึกษาค้ก่อนลงมือทำงานในอาชีพนั้น ๆ เรียกว่าการศึกษา ค้ก่อนประจำการ แต่เมื่อเริ่มทำงานแล้วจะมีกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจัดขึ้นเพื่อ

ส่งเสริมให้บุคคลเกิดความรู้ ความชำนาญ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ตลอดจนพฤติกรรมใหม่ ๆ กิจกรรมนี้ เป็นการศึกษาระหว่างประจำการ ในปัจจุบันนี้ นักการศึกษาเอาใจใส่เรื่อง การศึกษาระหว่างประจำการมากขึ้นกว่าแต่ก่อน โดยยอมรับว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูผู้ ประกอบวิชาชีพครู มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการศึกษาตอนประจำการ

แอส ซี เกเดน^{๑๓} ให้คำนิยามการศึกษาระหว่างประจำการไว้อย่างกว้าง ๆ หมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพได้มีหรือได้ทำในระหว่างปฏิบัติงานอันเป็น หน้าที่ของตนอยู่ เพื่อให้การทำงานเป็นผลดี

กูค^{๑๔} อธิบายความหมายของคำเดียวกันนี้ในแง่ที่เกี่ยวกับครูและหน้าที่ทางการ ศึกษาโดยเฉพาะ โดยให้คำนิยามว่าการศึกษาระหว่างประจำการมีความหมายรวมถึง ความพยายามทั้งสิ้นของเจ้าหน้าที่ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ ในอันที่จะส่งเสริม ให้เจ้าหน้าที่ซึ่งทำงานอยู่ในโรงเรียนได้เกิดความงอกงามและพัฒนาการทางวิชาการโดย วิธีต่าง ๆ อันเหมาะสม

วิธีการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้มีขึ้น เพื่อส่งเสริมความงอกงามทางด้านวิชา- การนั้น บุญชม ไชยโกษี^{๑๕} ได้กล่าวไว้ว่าสามารถทำได้ถึง ๒๔ วิธี การอบรมครูก็เป็น วิธีหนึ่งที่จะเป็นการอบรมเพื่อให้ครูมีความรู้ความคิด และทักษะใหม่ ๆ โดยไม่มีหน่วยกิต ให้ หรือเป็นการอบรมเพื่อเป็นการเตรียมก่อนที่จะจัดให้มีการสอบเลื่อนวิทยฐานะตั้งที่ กรมการฝึกหัดครูและคุรุสภาจัดดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน

^{๑๓} Hass, C. Glen, " In - Service Education Today, " In In - Service Education, The Fifty - Sixth Yearbook of National Society for the Study of Education, pt 1, 1957, pp. 13.

^{๑๔} Carter V. Good, Dictionary of Education (New York : McGraw-Hill Book Company, Inc., 1958), pp. 409.

^{๑๕} บุญชม ไชยโกษี. การส่งเสริมการศึกษาระหว่างประจำการของครูประถม, (ขอนแก่น : ศิริภักดีการพิมพ์, ๒๕๑๓), หน้า ๒๘.

นอกจากปัญหาการผลิตครูดังกล่าวแล้วปัญหาซึ่งทำความหนักใจให้แก่กระทรวง
ศึกษาธิการตลอดมาคือ ปัญหาการสอบตกซ้ำชั้นของนักเรียน เนื่องจากในแต่ละปีการศึกษา
มีการสำรวจพบว่าในระดับประถมศึกษามีอัตราการตกซ้ำชั้นมากที่สุด จนมีผู้กล่าววาระบบ
การศึกษาของไทยเป็นระบบการศึกษาที่มีนักเรียนสอบตกซ้ำชั้นมากที่สุด ดังปรากฏตามสถิติ
และการสำรวจจำนวนผู้ตกซ้ำชั้นของกระทรวงศึกษาธิการ นับตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๐๖
เป็นต้นมา จำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นมีอัตราการตกซ้ำชั้นโดยเฉลี่ยประมาณ
๑๖ - ๑๗% ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งถ้าหากอัตราการตกซ้ำชั้นยังคงสภาพอยู่เช่นนี้
ในปีการศึกษา ๒๕๑๕ คาดว่าจะมีนักเรียนประถมศึกษาตอนต้นที่ตกซ้ำชั้นประมาณ ๕๕๐,๐๐๐
คน ซึ่งเป็นจำนวนมากกว่านักเรียนในชั้นมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และมหาวิทยาลัยทุกแห่ง
ทั่วประเทศรวมกัน^{๑๖}

ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาเรื้อรัง และแก้ไขไม่ตกเรื่อยมา ทำให้รัฐบาลต้องสูญเสีย
เงินเนื่องจากการสอบตกซ้ำชั้นของนักเรียนปีหนึ่ง ๆ เป็นเงิน ๔๕๖.๔ ล้านบาท หรือร้อยละ
๑๕ ของงบประมาณการศึกษา^{๑๗}

บุญถิ่น อัตถากร^{๑๘} ได้กล่าวว่า " พิจารณาผลการศึกษาเล่าเรียนของเด็กเป็น
กระจกเงาสองแฉกถึงคุณภาพของครู... " ดังนั้นการที่มาตรฐานคุณภาพการศึกษาต่ำ

^{๑๖} กระทรวงศึกษาธิการ, แผนพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (๒๕๑๕ - ๒๕๑๙),
(พระนคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๑๔), หน้า ๙๐.

^{๑๗} อรุณศรี กุญฑ, " ความถนัดทางการเรียนความตั้งใจเรียนและสุขภาพของ
นักเรียนสอบตกซ้ำชั้นระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ สายสามัญโรงเรียนรัฐบาล ปีการศึกษา ๒๕๑๓,
จังหวัดพระนคร, " (ปริยัญานินพนธ์มหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, ๒๕๑๕).

^{๑๘} บุญถิ่น อัตถากร, การสร้างผู้นำของอนุชนเพื่อกำจัดอำนาจและความมั่นคงของ
ชาติ, (พระนคร : กรุงเทพมหานครพิมพ์, ๒๕๐๕), หน้า ๒๐.

สาเหตุประการสำคัญก็มาจะมาจากครู คุณภาพของครูจะมีอิทธิพลต่อคุณภาพของการศึกษา มาก แต่ครูประถมศึกษาก็ในปัจจุบันยังมีคุณภาพเท่าที่ควรไม่ การที่ครูประถมศึกษามีคุณภาพไม่ดีเท่าที่ควรนั้น จุดใหญ่ที่จะเร่งเร่งที่สถาบันผลิตครู สำหรับอาชีพครู การกำหนด ขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของงานยังไม่แน่ชัดโดยเฉพาะการวิเคราะห์ขอบเขตหน้าที่ และเกณฑ์มาตรฐานของการสอนระดับประถมศึกษาในประเทศไทย^{๑๕} นอกจากนี้ยังไม่มีการ กำหนดขอบเขตหน้าที่การสอนสำหรับครูที่จะต้องปฏิบัติอย่างมีระบบ ยิ่งไปกว่านั้นยังมีความ คิดที่ว่าครูทุกคนควรจะสามารปฏิบัติงานพื้นฐานด้านการสอนได้เหมือนกันหมด

ความคิดดังกล่าวนี้เป็นความคิดที่แตกต่างไปจากสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน กล่าว คือครูที่ได้รับการศึกษาจากสถาบันต่างกัน ผู้จบการศึกษาจากต่างสถาบันอาจมีความเข้าใจ และทักษะในการปฏิบัติงานด้านการสอนไม่เหมือนกัน ดังนั้นจึงก่อให้เกิดปัญหาขึ้นใน โรงเรียน โรงเรียนหลายแห่งมักจะคิดว่าครูของตนสามารถปฏิบัติงานสอนได้ทุกอย่างทั้งๆ ที่ตามความเป็นจริงแล้วไม่สามารถปฏิบัติได้ สิ่งเหล่านี้ทำให้การปฏิบัติงานของครูมีมาตรฐานต่ำ อันเป็นผลกระทบกระเทือนต่อการเล่าเรียนของนักเรียนเป็นอย่างมาก เนื่องจาก ขาดการกำหนดขอบเขตของหน้าที่การปฏิบัติงานสอนของครูนี้เอง ทำให้ครูส่วนมากคิดว่า งานที่ปฏิบัติอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ถูกที่ควรแล้ว การที่นักเรียนในระดับประถมศึกษาสอบตกซ้ำชั้นและ ตองออกกลางคันเป็นจำนวนมากนั้น อาจจะเนื่องมาจากผลการปฏิบัติงานที่ขาดประสิทธิภาพ ของครูเหล่านี้ก็เป็นได้

^{๑๕} แผนกวิชาประถมศึกษา, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, โครงการวิจัยโครงการที่ (c) (d), " ขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของการสอนระดับประถมศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงการฝึกหัดและอบรมครูระดับประถมศึกษา, " (อัครสำเนา), หน้า ๑.

จากสภาพปัญหาดังกล่าว แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และองค์การ UNICEF ได้เล็งเห็นความสำคัญของการกำหนดขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการผลิต การอบรม การคัดเลือก ครูประถมศึกษาที่มีคุณภาพ จึงได้ร่วมกันจัดทำโครงการวิจัยเกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษาขึ้น โดยได้รับความร่วมมืออย่างดีจากกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งโครงการวิจัยนี้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๑๘ โดยได้ดำเนินการในขั้นที่ ๑ และขั้นที่ ๒ ของภาคที่ ๑ เสร็จเรียบร้อยแล้ว ๒๐.

ผู้เขียนได้ทำงานเกี่ยวกับการฝึกหัดครู มีความสนใจและต้องการที่จะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ จึงได้เข้าร่วมเป็นผูช่วยวิจัยในโครงการดังกล่าว และวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนที่อยู่ในขั้นที่ ๓ ของภาคที่ ๑^{๒๑} คือการพัฒนาแบบจำลองโปรแกรม เพื่อปรับปรุงการศึกษาสำหรับครูประจำการและนักเรียนฝึกหัดครู ในสถาบันฝึกหัดครูประถมศึกษา ซึ่งการดำเนินการวิจัยในขั้นนี้มีนิสิตปริญญาโท แผนกวิชาประถมศึกษาจำนวน ๕ คน เป็นคณะผู้ช่วยวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อตรวจสอบขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษาในแบบจำลองกับหลักสูตรการฝึกหัดครู
๒. เพื่อสำรวจความมั่นใจในการปฏิบัติงานครูประจำการ เกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการอบรมครู

๒๐ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓.

๒๑ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

๓. เพื่อเปรียบเทียบความมั่นใจในการปฏิบัติงานครูก่อนและหลังการอบรม

สมมุติฐานในการวิจัย

๑. แบบจำลองขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษาจะมีบางส่วนที่แตกต่างไปจากหลักสูตรการฝึกหัดครู
๒. ครูประจำการจะมีความมั่นใจในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการอบรมเสริมสมรรถภาพทางวิชาการ

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ตัวอย่างประชากรที่ครูประจำการที่สอนในระดับประถมศึกษาจำนวน ๕๐ คน และอาจารย์ในวิทยาลัยครูจำนวน ๕๐ คน

๒. การวิจัยครั้งนี้มุ่งสำรวจหลักสูตรและรายวิชาเรียนในวิทยาลัยครู และสำรวจความมั่นใจในการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษา โดยใช้แบบสำรวจหลักสูตรและรายวิชาเรียน และแบบสำรวจความมั่นใจในการปฏิบัติงานครู

ข้อตกลงเบื้องต้น

๑. การวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลจากคำตอบในแบบสำรวจของครูประถมศึกษาและข้อมูลจากการสัมภาษณ์อาจารย์วิทยาลัยครูซึ่งผู้วิจัยถือว่าผู้ตอบแบบสำรวจ และผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนตอบด้วยความจริงใจ ตามความมั่นใจของตนและตามข้อมูลที่แท้จริง ปราศจากอคติ และมีใฝ่หวังผลประโยชน์อื่นใดทั้งสิ้น

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสำรวจหลักสูตร และรายวิชาเรียนในวิทยาลัยครู กับแบบสำรวจความมั่นใจในการปฏิบัติงานครู เป็นเครื่องมือที่เชื่อถือได้ เพราะ

ได้สร้างขึ้นโดยยึดหลักแบบจำลองขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษา ซึ่งเป็นผลการวิจัยของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ ในปีการศึกษา ๒๕๑๘

๓. การวิจัยครั้งนี้ถือว่าผู้ตอบแบบสำรวจทั้ง ๒ ชุดไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องเพศ ระดับชั้น ที่ทำการสอน

ความจำกัดของการวิจัย

๑. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย อาจครอบคลุมเกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานได้ไม่ครบถ้วน ทำให้การวิจัยไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร

๒. กลุ่มตัวอย่างประชากรอาจตอบแบบสำรวจบางข้อความไม่รอบคอบอาจจะทำให้ผลการวิจัยคลาดเคลื่อนไปบ้าง

ค่าจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

๑. การสำรวจหลักสูตร หมายถึงการนำเอารายการขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษาไปตรวจสอบกับหลักสูตร การฝึกหัดครูวารายการขอบเขตนั้น ๆ มีในหลักสูตรหรือไม่ ถ้ามีในหลักสูตรจะมีอยู่ในวิชาอะไร

๒. ครูประจำการ หมายถึงครูที่กำลังทำการสอนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา หมวดการศึกษาเทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

๓. การปฏิบัติงานครู หมายถึงการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา

๔. ความมั่นใจ หมายถึงความรู้สึกของคนที่แน่ใจว่าจะสามารถกระทำสิ่งที่มี ความมั่นใจนั้น ๆ ได้ด้วยตนเอง

๕. ขอบเขตหน้าที่ หมายถึงปริมาณของหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้สำหรับบุคคลในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งโดยเฉพาะ

๖. เกณฑ์มาตรฐาน หมายถึงมาตรฐานที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินคุณลักษณะบางอย่างที่ต้องการ

๗. หลักสูตรและรายวิชาเรียน หมายถึงหลักสูตรของสภาการฝึกหัดครูปีพุทธศักราช ๒๕๑๔

๘. ขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐาน หมายถึงปริมาณของหน้าที่และมาตรฐานที่ใช้เป็นเครื่องแสดงถึงคุณภาพของครู ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ หมวด คือ หมวด ก. ความรู้ของครู (ความรู้วิชาสามัญและความรู้วิชาครู) หมวด ข. ทักษะในการสอนของครู หมวด ค. ทักษะของครู หมวด ง. หน้าที่และงานของครู

๙. ครูประถมศึกษา หมายถึงผู้ที่สอนอยู่ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ทุกสังกัด ที่มีชั้นเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึง ๔ หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึง ๗

๑๐. โรงเรียนในโครงการฝึกสอน หมายถึงโรงเรียนประถมศึกษา ที่ทางวิทยาลัยครูส่งนักศึกษาออกไปฝึกสอน

๑๑. โรงเรียนในโครงการบริการการศึกษา หมายถึงโรงเรียนประถมศึกษาที่ทางวิทยาลัยครูคัดเลือกไว้เพื่อกำเนินการทดลองเกี่ยวกับด้านการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาตามโครงการบริการการศึกษาของกรมการฝึกหัดครู

๑๒. แบบจำลองขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษา หมายถึงแบบจำลองที่คณะผู้วิจัยโครงการวิจัยขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษา แผนกวิชาประถมศึกษา เป็นผู้สร้างขึ้น

002954

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

๑. เป็นแนวทางให้สถาบันผลิตครูพิจารณาประกอบปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู เพื่อให้มีสมรรถภาพตามขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษา

๒. เป็นแนวทางให้สถาบันผลิตครูปรับปรุงการฝึกอบรมครูประจำการในระดับประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ